

75 ÉVES AZ ELSŐ HAZAI MADÁRREZERVÁTUM

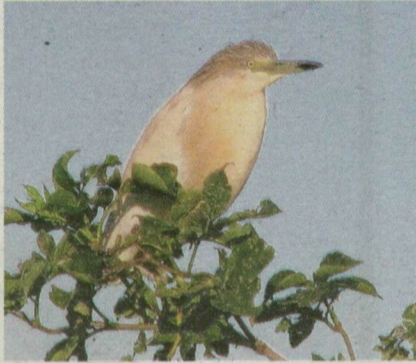
Fehér-tó: 40 ezer szállóvendég

Az első hazai madárrezervátumot 1935-ben alapították a Szeged melletti Fehér-tón. A 17 tóból álló 2000 hektáros tórendszerrel egyszerre mindig legalább 10 ezer szállóvendég tartózkodik, de van, hogy négyszer ennyien jönnek.

SZEGED
DOMBAI TÜNDE

75 éve választották le a Szeged melletti Fehér-tó területéből azt a 200 hektáros darabot, ahol Beretz Péter és Győrffy István kutatásai alapján megteremtették az első hazai madárrezervátumot. Négy évre rá ebből lett az ország – a debreceni nagyerdő után – második természetvédelmi területe, országosan védett érték. A Fehér-tó nyílt vize most, a mesterséges halastórendszerben 1300 hektár. A szegedi és sándorfalvi új tavakat is beleszámolva, a 17 tó vidéke együtt közel 2000 hektár. A pusztaszeri tájvédelmi körzethez tartozik. Bizonyos részei szabadon látogathatók. Az 5-ös főút mellől, a Fehértói Halászcsernye tornyából, valamint az 5-ös út 157-es kilométerétől megközelíthető Beretz Péter-kilátóból és a tanösvényről a Sándorfalvi útig elnyúló öreg tóra vethetünk pillantást. Azon túl, a Tiszaig az új tavak tükre csillog.

– Egyébként kizárólag a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatóságának engedélyével és kísérelével lehet bemenni. Úgy viszont például a heteken belül nagy látványosságként ígérkező őszi daruvonulás légifolyosója alá is bejuthatnak a látogatók – halljuk Bakacsi Gábor természetvédelmi őrtől, a terület Pro Natura-díjas felelősétől. – Most egyedülálló képet nyújtanak a négy gémtelep bókászó szürke gémei, a magukat illegető kis és

Gólyatöcs, üstökös géme, vörös géme és a Fehér-tó ezúttal – stílszerűen – madártávlattból. FOTÓK: BAKACSI GÁBOR

nagy kócsagok. A százas csapatokba verődött nyári ludak, de látni hatyút, és a dankasirályok között a szerezcsensirályok még itt időző hírneműit. Megérkeztek a lengyel, ukrán, orosz területekről erre kóborló vándorok, és feltűntek az énekesek közül a nádi poszáták, fecskék. Egyszerre mindig legalább tízezer szállóvendéget találni a Fehér-tónál. De előfordul, hogy összeszalad 30–40 ezer ideiglenes lakó is; tavaly ősszel csak daruból 29 ezret számoltak meg néhány hetes pihenőjük közben. És még nem

beszélünk a récékről, libákról, vagy a seregélyek 3–5 ezres csapatairól, amelyek behúzódnak a nádasba éjszakázni. Az utóbbi évtizedekben 250 különböző madárfajt sikerült megfigyelni.

Változik a tó és vele az élővilága. A Fehér-tó például már csak nevében fehér. Elnevezését – a kardoskúti Fehér-tóhoz és Kunfehértóhoz hasonlóan – a szikes, nátriumsókban gazdag, sokszor kiszikkadó fehér medréről kapta. Akkoriban olyan madarak költöttek errefelé, mint a gúlipán, gólyatöcs, széki lile,

széki és törpe csér. Ezek szorultak ki a mesterséges tavak egy méteres üzemi vízszintje miatt, helyettük a víz idevonzotta az összes hazai gémfélét. A nemzeti park nemcsak nézi és védi, hanem kezeli is a tórendszert. Ebben a madárparadicsomban is meggyűlik a bajuk a lakóknak a szélsőséges időjárással. Tavaly sivatagi időjárás honolt: októberig 270 milliméter csapadék esett. Az elmúlt egy évben pedig a másik véglet következett be: eddig a tavalyi mennyiség háromszorosa volt az égi áldás.

Összhang szárazon és vízen. A gazdálkodással is folyamatosan egészséges kompromisszumokat kell kötniük a természetvédelmi szakembereknek. A Fehér-tó ugyanis – többször bemutattuk – termelőüzem, halgazdaság működik rajta. Ebből adódik, hogy trágyázzák a vizet, a trágya egy része lebomlik, más része lerakódik. Tavaly például a bomlás idézett elő botulizmust. A tenyésztett halakra jönnek a természetvédelmi szempontból kevésbé értékes, nem is védett sárga lábú sirályok, kárókatonák, amelyeket gázágyúval riasztanak vagy puskával gyérítenek. A hangok viszont a többi madarat zavarják. Módot kell találni, hogy a nádaslakók is felnevelhessék fiókaikat. Évente nagyjából 10 ezerre becsülik a idelátogató természetbarátok számát. A kutatást a Magyar Madártani Egyesület tagjai gyűrózóttáborral segítik; évente 20–30 ezer madarat jelölnek meg. Bővebb információ a www.knp.hu honlapon.

AZ ÉLETET TANULJÁK A DIÁKOK A FEJLESZTŐISKOLÁBAN

Pénzhiánnyal küzdenek Szőregen

A tanévkezdéssel egy időben megnyitotta kapuit a Szívárvány Autizmus Egyesület fenn tartásában működő GEMMA. Egyelőre nyolc súlyosan fogyatékos fiatal számára kínál délutántól délutánig hasznos és szakszerű időtöltést a szőregi intézmény.

SZEGED-SZŐREG
TIMÁR KRISZTA

Nem volt hiábavaló az a rengeteg munka, amelyet az utóbbi hónapokban végeztek az ügy felkarolói a szőregi szociális központ, fejlesztőiskola és fogyatékosok nappali intézményéért: szeptember elsején a GEMMA-ban is elindulhatott a tanév. Nyolc fiatalnak változott meg gyökereken az élete azzal, hogy az intézmény megnyitotta kapuit, hiszen ők, akiket súlyos, halmozott fogyatékosként miatt más intézmények nem tudnak felvállalni, értő és szerető közegben tölthetik napjaikat.

A GEMMA-ban minden súlyosan fogyatékos és halmozottan sérült gyerek kezét fogják. FOTÓ: SCHMIDT ANDREA

– Bár a GEMMA fejlesztőiskola, alapvetően ugyanúgy működik, mint bármelyik másik oktatási intézmény. Naponta négy óránk van órarend szerint – mesélt a mindennapokról Kiss Zsuzsanna intézményvezető. Persze itt nem a hagyományos tantárgyakat tanulják a gyerekek: van mozgásnevelés, kézműves-foglalkozás és zeneterápia, néhány

tankönyvből pedig elsajátítják az alsós szintű matematika alapjait is.

Talán ennél is fontosabb azonban az önálló életre nevelés: mivel az iskolában 23

éves korig gondoskodnak a fiatalokról, a nagyobbak háztartási ismeretek órán a gyakorlati munkában ételeket is készítenek, de egyéb háztartási és kerti munkába is bekapcsolódhatnak. Ottjártunkkor például diót gyűjtöttek, és leveleket gereblyéztek az iskola udvarán.

– Ez egy olyan iskola, ahová mindenki szeret járni – mesélt Péntek Imréné csoportvezető. – Az egyik fiú például hétvégén azt reklamáta otthon, mi az, hogy most nem mehet a foglalkozásokra.

Idilli tehát az az állapot, amelybe ezek a súlyosan beteg gyerekek kerültek, az iskola helyzete azonban korántsem az. Az egyik betegszállító cég felajánlása nélkül, miszerint mindennap ingyen fuvarozza a GEMMA-sokat Szegedről Szőregre, majd haza, a tanév valószínűleg el sem kezdődhetett volna, hiszen a családok többségének még arra sincs pénze, hogy az ebédet kifizessék. Ezért az itt dolgozók most például azért kilincselnek, hogy ezt a pár adag ebédet valaki adományként felajánlja, és naponta kiszálítsa.

A pénzhiány azonban máshol is látszik. A GEMMA-ban a

tervek szerint két 6 fős csoport lesz, 5-5 felnőtt – vagyis szinte minden gyerekre jut egy szakember. Csakhogy a normatív támogatás, amelyet kapnak, csupán négyórás munkájuk felének kifizetésére elég. Ráadásul nem is ennyit dolgoznak, hiszen itt délutánig maradhatnak a fiatalok. A fennmaradó időt így önkéntesként töltik az intézményben. És akkor még nem beszélünk a rezsióról – fogalmuk sincs, miből tudják majd kifizetni.

2,5 millió forint kellene a bérekre

– Azt sem tudjuk egyelőre, működőképes és biztonságos-e a fűtési rendszer, átvizsgáltatni azonban nincs pénzünk – mondta az intézményvezető, aki úgy számolja, decemberig csak a bérekre 2,5 millió forintba lenne szükségük. Minden mást viszont megpróbálnak adományokból megoldani, vagyis folytatják azt, amit eddig is: kilincselnek, hogy lehetővé és fenntarthatóvá tegyék azt a helyet, ahol a súlyosan fogyatékos Csongrád megyei gyerekekről szakszerűen gondoskodnak.